

ПРИКАЗ РЕЗУЛТАТА НАУЧНОИСТРАЖИВАЧКОГ РАДА НАСТАВНИКА СА ОДСЕКА ЗА СРПСКИ ЈЕЗИК И ЛИНГВИСТИКУ (2009–2013)¹

Крајем децембра 2013. године на Филозофском факултету у Новом Саду одржана је промоција монографија, зборника радова и других студија које су у периоду од 2009. до 2013. године објавили наставници и сарадници Одсека за српски језик и лингвистику овог факултета. Реч је о публикацијама насталим као резултат скорашњих истраживања у оквиру републичких, покрајинских и међународних пројеката, као и пројеката САНУ, које до тада у највећем броју случајева нису биле промовисане.

Свечаној седници председавали су: проф. др Владислава Ружић, као шеф Одсека и руководилац пројекта *Стандардни српски језик: синтаксичка, семантичка и прагматичка истраживања*, који финансира Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије, затим проф. др Слободан Павловић, као заменик шефа Одсека, и проф. др Јасмина Грковић-Мејџор, као претходни шеф Одсека и руководилац пројекта *Историја српског језика*, који, такође, финансира Министарство просвете, науке и технолошког развоја. Осим поменутих професора, Организациони одбор чиниле су и: доц. др Душанка Вујовић, наставник Одсека, др Љиљана Ћук, секретар Одсека, те мр Наташа Белић, виши библиотекар Семинарске библиотеке Одсека за српски језик и лингвистику.

На почетку седнице, деканицу Филозофског факултета проф. др Ивану Живанчевић Секеруш, окупљене професоре, студенте и друге колеге, као и госте из Београда поздравила је проф. др В. Ружић. У уводној речи она је дала кратак осврт на рад Одсека за српски језик и лингвистику указујући посебно на допринос наших наставника у стварању научног подмлатка, у едукацији наставника на семинарима, ширењу језичке културе и ван граница земље, као и на активности Центра за српски језик као страни. У прилог ангажованости и наставног рада професора Одсека иде и податак, који је истакла проф. Ружић, да је у последњих пет година на Одсеку одбрањено двадесет шест магистарских и деветнаест докторских теза. Неке од њих објављене су у едицији *Тезе Филозофског факултета у Новом Саду*. Године 2008. публиковане су магистарске тезе Исидоре Бјелаковић – *Партиципийски ѝасив у књижевном језику код*

¹ Овај приказ резултата научноистраживачког рада Одсека за српски језик и лингвистику Филозофског факултета у Новом Саду, за период од 2009. до 2013. године сачињен је у оквиру пројекта *Стандардни српски језик: синтаксичка, семантичка и прагматичка истраживања* (бр. 178004), који финансира Министарство за просвету, науку и технолошки развој Републике Србије.

Срба у XIX веку, Милана Ајџановића – *Функционално оиџеређење суфикса за обележавање особа*, Јелене Ајџановић – *Кондензација адвербијалних значења у књижевном језику код Срба у XIX веку* и Јасмине Дражић – *Минималне лексичке и ѓрамаиџичке сџрукџуре у срџском као сџраном језику*. Своје докторске тезе у поменутој едицији објавили су 2011. године Миливој Алановић, *Каузатиџносџ – маниџулаџивносџ: од концепџија ка форми*, Гордана Штрбац, *Доџуне комуникаџивних ѓлаѓола (синџаксичко-семантиџички и лексикоѓрафски оиџс)* и Душанка Звекић Душановић, *Модалносџ: моџивациона модалносџ у срџском и мађарском језику*.

На промоцији је посебно истакнут значај едиције *Линѓвисџичке свеске* Одсека за српски језик и лингвистику, покренуте на иницијативу проф. др Вере Васић 2001. године, која је за ову прилику представила осму и девету свеску из те едиције. Реч је о зборнику радова *Говор Новоѓ Сада. Свеска 1: фонџске особине*, објављеном 2009. у уредништву Жарка Бошњаковића, и *Говор Новоѓ Сада. Свеска 2: Морфосинџаксичке, лексичке и џраѓмаиџичке особине*, објављеном 2011. у редакцији Вере Васић и Гордане Штрбац. Ови монографски описи новосадског говора настали су као резултат истраживања на пројекту *Говор Новоѓ Сада*, реализованом у оквиру научног програма Покрајинског секретаријата за науку и технолошки развој од 2004/5. до 2011. године, под руководством проф. др В. Васић.

У издавачкој делатности Филозофског факултета важно место припада и едицији *Зборници у часџи*, покренутој 2009. године у част професорима који су својим научно-истраживачким радом и угледом задужили Факултет и нашу науку уопште. У оквиру те едиције зборници су приређени у част нашим истакнутим лингвистима: Меланији Микеш, Свенки Савић, Ранку Бугарском и Гордани Вуковић:

– *Вишејезични свеџ Меланије Микеш*, Зборник у част Меланији Микеш (уредници: Пламенка Влаховић, Ранко Бугарски, Вера Васић), Нови Сад: Филозофски факултет, Друштво за примењену лингвистику, 2009;

– *Дискурс и дискурси*, Зборник у част Свенки Савић (уредница Вера Васић), Нови Сад: Филозофски факултет, Женске студије и истраживања, 2010;²

– *Језик у уџоџреби = Language in use*, Зборник у част Ранку Бугарском (уредница Вера Васић), Београд: Друштво за примењену лингвистику Србије, Филолошки факултет – Нови Сад: Филозофски факултет, 2011;

– *Лексиколоѓија – Ономасџика – Синџакса*, Зборник у част Гордани Вуковић (уредници Владислава Ружић, Слободан Павловић), Нови Сад: Филозофски факултет, 2011.

² Приказујући овај зборник, Н. Ивановић истиче његов значај у погледу ширине покренутих питања (од лингвистичких, преко социјалних до филозофских), великог броја интердисциплинарних паралела и опсежног прегледа литературе (Ивановић 2011: 354–360).

О последњем зборнику, за који су своје прилоге дали бивши студенти и колеге проф. др Гордане Вуковић, говорио је проф. др Мато Пижурица.³

У области историје језика за протеклих пет година објављено је неколико значајних студија. Као руководилац пројекта *Историја српског језика* и један од наших највећих стручњака у тој области проф. др Јасмина Грковић-Мејџор приказала је две значајне монографије Слободана Павловића, као и два зборника радова које је уредила у сарадњи с проф. др Бјорном Хансеном и академиком Милорадом Радовановићем:

– *Старосрпска зависна реченица од XII до XV века*, Сремски Карловци, Нови Сад: Издавачка књижарница Зорана Стојановића, 2009;⁴

– *Узроци и механизми синтаксичких промена у српском језику*, Сремски Карловци, Нови Сад: Издавачка књижарница Зорана Стојановића, 2013;

– *Diachronic Slavonic Syntax: gradual changes in focus* (editors Björn Hansen, Jasmina Grković-Mejdžor), München: Gesellschaft zur Förderung, 2010;⁵

– *Теорија дијахронијске лингвистике и проучавање словенских језика*. Српски језик у светлу савремених лингвистичких теорија, књ. 4 (уредници Јасмина Грковић-Мејџор, Милорад Радовановић), Београд: САНУ, 2010.⁶

На вредност монографије *Историјска лингвистика: когнитивно-типолошке студије* (Сремски Карловци, Нови Сад: Издавачка књижарница Зорана Стојановића, 2013), чија је ауторка проф. др Јасмина Грковић-Мејџор, указао је проф. др Слободан Павловић.

Истраживањима у оквиру савременог српског језика наставника и сарадника Одсека у протеклом периоду обухваћени су мање-више сви релевантни лингвистички

³ У *Зборнику* је објављено тридесет пет оригиналних научних радова из области које су заокупљале пажњу проф. др Гордане Вуковић. Радови су подељени у неколико тематских целина: *Лексиколошко-лексикографска исцртавања*, *Ономастика и терминологија*, *Семантика и деривација*, *Синтакса и семантика*. На почетку је дата *Уредничка белешка*, *Библиографија радова Гордане Вуковић*, коју је сачинила мр Наташа Белић, те краћи прилози као *Сећања на Гордану Вуковић*, њених колегиница мр Мирјане Јоцић и проф. др Милице Грковић (Штрбац 2012).

⁴ Детаљан приказ монографије даје М. Куршевић, која истиче њен допринос историјској синтакси српског и словенских језика уопште, али и значај у погледу разлучивања књишких категорија од наноса говорне базе у домену хипотаксе (Куршевић 2010: 221).

⁵ Према речима М. Радовановића, намера приређивача овог зборника била је да се савремене општелингвистичке и дијахронијсколингвистичке теорије примене на објашњавању градуелних развојних процеса у синтаксама словенских језика, при чему су у фокусу конструкциона граматика и теорија граматикализације, уз освртање на моделе генеративне лингвистичке теорије (Радовановић 2011: 287).

⁶ Поводом овог зборника на његовој промоцији у Београду 23. новембра 2010. године проф. др Александар Лома је истакао: „Почетна амбиција уредника да се да релевантан пресек кроз савремене приступе проучавању словенских језика у дијахроној перспективи – свакако је успела. Треба им од срца честитати и пожелети да ова књига буде читана и да, као оно јеванђеоско семе бачено на добро тле и у добар час, буде подстрек даљим продубљеним и свестраним истраживањима словенске језичке прошлости” (Лома 2011: 286).

домени: фонетика и фонологија, творба речи, лексикологија, синтакса и семантика, што потврђује богат научноистраживачки опус.

Своју студију *Увод у фази лингвистике*, из 2009. (Издавачка књижарница Зорана Стојановића, Нови Сад, Сремски Карловци),⁷ и књигу *Српске и јужнословенске теме* Герхарда Невекловског из 2010. (у издању београдског Завода за уџбенике) приказао је академик Милорад Радовановић.

Проф. др Снежана Гудурић представила је књигу *Фонологија српскога језика* (у издању новосадске Матице српске те Института за српски језик САНУ и Београдске књиге у Београду, 2010), коју је објавила у коауторству с проф. др Драгољубом Петровићем, као резултат њихове сарадње у области истраживања гласовног система српског језика.⁸

У оквиру дигиталне библиотеке Филозофског факултета у Новом Саду 2012. године приређено је електронско издање студије *Фонетика и фонологија: орфографска и орфографска норма стандардног српског језика* аутора проф. др Љиљане Суботић, доц. др Дејана Средојевића и доц. др Исидоре Бјелаковић, о чему је говорила проф. др Маја Марковић.⁹

Као потврда свестране ангажованости сарадника Одсека за српски језик и лингвистику, дакле, не само у оквиру класичних лингвистичких дисциплина већ и у области изучавања српског језика као страног, 2011. године објављена је студија *Научимо српски 1 и 2: Речник глагола* (у издању новосадског Филозофског факултета) ауторке Биљане Бабић, на чију је вредност посебно указала проф. др Ивана Антонић.

Синтаксичка истраживања допуниле су три нове књиге: *Падежи правој објекта у стандардном српском језику* Наде Арсенијевић (Филозофски факултет, Нови Сад, 2012), *Deutsch-serbische kontrastive Grammatik. Teil 1: Der Satz* Улриха Енгела, Смиље Срдић и Миливоја Алановића (Otto Sagner Verlag, München, Berlin, Washington, 2012) и зборник *Валентности речи и израза: синтаксички, семантички и прагматички аспекти*, који су уредили Владислава Ружић, Миливој Алановић и Гордана Штасни (Филозофски факултет, Нови Сад, 2012). Прву монографију представила је проф. др В. Ружић, а другу један од њених аутора – доц. др Миливој Алановић. О зборнику о валентности, који је настао у оквиру пројекта *Стандардни српски језик: синтаксичка, семантичка и прагматичка истраживања*, говорила је проф. др Рајна Драгићевић, са Филолошког факултета у Београду.

⁷ У свом приказу ове књиге П. Пипер истиче да у њој М. Радовановић нуди до сада најобухватнији и методолошки модерно утемељен приступ проучавањима језичке грауделности и континуалности (Пипер 2010: 207).

⁸ Веома детаљан приказ ове књиге дала је Г. Драгин (2011: 301).

⁹ У свом приказу ове књиге М. Ајџановић (2013: 597–600) истиче првенствено њен уџбенички карактер.

Монографију *Речи о човеку: (номинација човека у српском језику)* Гордане Штасни (Филозофски факултет, Нови Сад, 2013) приказала је проф. др Даринка Гортан Премк, дугогодишњи сарадник Института за српски језик САНУ и професор Филолошког факултета у Београду.¹⁰

У области дијалектологије издваја се монографија *Морфолошке особине љовора источне Шумадије* Жарка Бошњаковића (Српска академија наука и уметности, Институт за српски језик САНУ, Београд, 2012), чије је вредности истакла доц. др Гордана Драгин.

Затварајући свечану седницу, проф. Владилава Ружић је подсетила на дугу традицију објављивања часописа *Прилози проучавању језика* Одсека за српски језик и лингвистику (од 1965. године), као и на веома богат фонд Семинарске библиотеке, у којој посебно место заузима легат професора Јована и Вере Јерковић са 2066 публикација.

Оваква врста окупљања није само пригодан начин да се обележи крај календарске године већ и изванредна прилика за представљање научноистраживачког рада наставника и сарадника Одсека за српски и језик и лингвистику, као и дела богате издавачке делатности Филозофског факултета.

ЦИТИРАНА ЛИТЕРАТУРА

- Ајџановић, Милан (2013). Модеран уџбеник по мери студената. Љиљана Суботић, Дејан Средојевић и Исидора Бјелаковић. *Фонетика и фонологија: Ортогоска и ортографска норма стандардног српског језика*. Нови Сад: Филозофски факултет, 2012, Електронски оптички диск (CD-Rom). *Зборник Мајице српске за књижевност и језик*. 61/2: 597–600.
- Драгин, Гордана (2011). Драгољуб Петровић, Снежана Гудурић. *Фонологија српског језика*. Београд: Институт за српски језик САНУ – Београдска књига – Матица српска, 2010, 524 стр. *Зборник Мајице српске за филологију и лингвистику*. 54/1: 301–306.
- Ивановић, Ненад (2011). Вера Васић (ур.). *Дискурс и дискурси*. *Зборник у часи Свенки Савић*. Нови Сад: Филозофски факултет Универзитета у Новом Саду, 2010, 415 стр. *Зборник Мајице српске за филологију и лингвистику*. 54/1: 354–360.
- Курешевић, Марина (2010). Вредан прилог српској (и словенској) историјској синтакси. Слободан Павловић. *Српосрпска зависна реченица: од XII до XV века*. Сремски Карловци – Нови Сад: Издавачка књижарница Зорана Стојановића, 2009, 407 стр. *Зборник Мајице српске за филологију и лингвистику*. 52/1: 216–221.

¹⁰ „Веома исцрпна и прецизна семантичка и деривациона анализа атрибутивних именица, која у појединим сегментима допушта различита тумачења исте појаве уколико за то постоји могућност, затим разрађена систематизација и доследност у њеној примени, те ослањање на релевантну литературу, поред остварених резултата, највећи су квалитет приказане монографије” (Штрбац 2013: 589).

- Лома, Александар (2011). Јасмина Грковић-Мејдор, Милорад Радовановић (ур.). *Теорија дијахроничке лингвистике и проучавање словенских језика*. Београд: Српска академија наука и уметности (Одељење језика и књижевности – Српски језик у светлу савремених лингвистичких теорија, књ. 4), 2010. *Зборник Мајице српске за филологију и лингвистику*. 54/1: 282–286.
- Пипер, Предраг (2010). Милорад Радовановић. *Увод у фази лингвистику*. Сремски Карловци – Нови Сад: Издавачка књижарница Зорана Стојановића, 2009, 162. *Зборник Мајице српске за филологију и лингвистику*. 52/1: 205–208.
- Радовановић, Милорад (2011). Градуелност синтаксичких промена: Hansen, Björn, Jasmina Grković-Major (eds.). *Diachronic Slavonic Syntax. Gradual Changes in Focus*. Wiener Slawistischer Almanach (Sonderband 74). München – Berlin – Wien, 2010, 208 стр. *Зборник Мајице српске за филологију и лингвистику*. 54/1: 287–294.
- Штрбац, Гордана (2012). Владислава Ружић, Слободан Павловић (ур.). *Зборник у часи Гордани Вуковић. Лексикологија – Ономасика – Синтакса*. Нови Сад: Филозофски факултет, 2011, 402. *Зборник Мајице српске за филологију и лингвистику*. 55/2: 276–282.
- Штрбац, Гордана (2013). Деривациони и семантички модели у именовању човека. Гордана Штагни. *Речи о човеку. Номинација човека у српском језику*. Нови Сад: Филозофски факултет, 2013, 206. *Зборник Мајице српске за књижевност и језик*. 61/2: 586–589

Доц. др Гордана Штрбац
Филозофски факултет, Нови Сад